

Az egyházi esztendő utolsó (örök élet) vasárnapja

► Mt 24,37–51

Példázatok a végidőkről

A vasárnap jellege

Az új egyházi esztendő kezdete hosszú évszázadokon keresztül – miután a húsvéti kezdetről fokozatosan áttértek a megtestesüléstől való számításra – hagyományosan inkább a karácsony volt, mintsem az adventi idő. Advent több esetben az ünnepi listák vagy beosztások végére került, ezáltal is érthető, hogy az egyházi év utolsó vasárnapjainak mondanivalóit, az utolsó időkre utaló

várakozásának intencióit az adventi gondolatok között is megtaláljuk (PAP 2014, 40. o.). A vasárnap tematikájánál fogva és az egyházi évet lezáró jellege miatt az örök élet vasárnapja elnevezést kapta. Ez nem valamiféle evangélikus (protestáns) halottak napja, jóllehet sok helyen ezen a vasárnapon emlékeznek meg az elmúlt egyházi esztendőben elhunytakról (HAFENSCHER 2010, 388. o.).

Az utolsó három vasárnap eszkatologikus tematikája azt is kifejezi, hogy amint az egyházi

esztendő két végpontját Krisztus két eljövele (a testben megjelent Szabadító és azt ítéletben eljövő Bíró) keretezi, az emberi történelem nagy része és személyes életünk is a Krisztussal való két találkozás között zajlik (BOGÁR 2013, 15. o.).

A perikópa megértése

Máté evangéliuma sokak szerint az Újszövetség legfontosabb írása. Gyakran nevezik „egyházi” evangéliumnak. Máté evangéliumának szerzője a „kicsiket”, a közösség gyengéit helyezi előtérbe. Belőlük, akikre Isten különös figyelmet fordít, az egyház testvéri közösséggé épül. A testvéri közösség jellemzői közé tartozik a határokon átívelő hit, a kölcsönös gondoskodás és a korlátlan megbocsátási készség. Jézus követői számára nemcsak Isten igéjének hallása kulcsfontosságú, hanem mindenekelőtt a cselekvés. (Mt 7,21).

Jézusnak egyetlen olyan címe van, amelyet jó eséllyel igazolni lehet a történeti Jézus szájából elhangzottakkal. Ez az „Emberfia” megnevezés. Jézus elutasította a politikai messiási címet. Ehelyett választotta a megvetett közösségekből származó, az eretnkség határát súroló „Emberfia” kifejezést. Ezt nem átgondolatlanul tette, hanem tartalmát tekintve megváltoztatta. Gerhardt Gloege német teológus írja le, miként ment végbe ez a tartalmi változtatás: „Az ég felhőiből a nyers földi valóság talajára helyezte. Közel hozta azt, ami távoli volt, sőt: az eljövendőt a jövőből a jelenbe tette át.” (WESTERMANN–GLOEGE 1997, 521. o.)

Az igehirdetés felé

Senki sem ismeri a vég idejét
Kiszámíthatjuk a holnapot, hogy mi történik majd?
Vagy teljességgel arra támaszkodunk, amit már megszoktunk, amibe alig fér bele új dolog? Esetleg eleve csak újat engedünk be az életünkbe, de nem dolgozunk fel, csak a felbukkanása a fontos? Ezek nem segít-

hetnek annak befogadására, amit a szív meg sem sejt, meg sem gondolhat. Az özőnvíz előtti napok történetéseit a Káldi-Neovulgáta fordítása így adja elénk: „...csak ettek és ittak, nősültek és férjhez mentek.”

Az ember bele tud feledkezni az életbe. Ha korántsem a *flow* élményében úszik folyamatosan, attól még bele tud ragadni a mindennapi életbe. Az életnek van olyan része, amely nem korlátozódik a hétköznapi eseményekre, valahogy mégis ki tud belőle emelni, ahogy a vasárnap ki tud emelni a hétköznapiokból. Ez a mennyei rész.

A példázat szántóföldön lévő emberei vagy malommal őrlő asszonyai, ha fontos dolgot is tesznek, a párosok közül azonban csak egy-egy tudhatta, kell, hogy legyen életének ennél nagyobb értéke, valami fontosabbhoz kapcsolódása.

Nem lehet halogatni az Isten országára való éber várást. Az eszkaton, Isten átfogó uralma ugyanis nem fejlődésként jön el, nem prognosztizálható, hanem az maga az újdonság minden ember számára. Az új ég és új föld között teljes lesz a folytonosság hiánya, a megváltásban végbemelő újjáteremtés leváltja a teremtést.

Már most sem kell kételkednünk abban, hogy Isten a véggel nem az utolsó mozzanatot hozza el, hanem az új kezdetet. Erről Moltmann azt írja: „...akkor nem muszáj csupán az élet végére medreznünk, hanem az élet kezdetéről kezdetünk gondolkodni.” (MOLTMANN 2005, 9. o.)

Isten biztosít folyamatosan új kezdetet. Van módunk megújulni és irgalmasan cselekedni, sőt a gonoszra hajlamos szolgából lehet okosan irgalmas szolga.

Az éberség első példázata: A tolvaj

A virrasztás a világosság és a nappal fiainak életkörnyezete. Nem engedik, hogy elsötétüljön életük. Szükség van a virrasztásra. Ehelyett sok tanítvány életében ott vannak az „életmentő” játékok: a háttérzaj, a képernyő, a szüntelen aktivitás. Ha nincs éber, tudatos virrasztás, akkor támadhat a bűn sötétje, amely mint késztetés a hétköznapiaink élményei alatt is némán meghúzhatja magát.

Mi az, aminek a megőrzése érdekében virrasztanunk kell? A hívő ember „kincse” az „Isten országa”, az Istenhez tartozás, az Istennek tetsző, Isten elképzelései szerinti életmód, a hittel való odafigyelés Isten útmutatására, a közösség Isten országának többi tagjaival, a hűség Istenhez és az ő útjához.

A korai társadalmak vallásossága erősen a túlvilágra irányult, „de a túlvilág mint állandóan jelen lévő horizont miatt egyáltalán nem feledkeztek meg az evilágról, annak minden bajával együtt” (KÜNG 1994, 502 o.).

Viszont Jézus is felhívja a figyelmet arra, hogy a mennyek országáról mégis meg lehet feledkezni, sőt úgy lehet erőszakossá válni, mintha nem lenne ítélet, mintha Jézus visszajövétele végleg elmaradna. Wilhelm Heitmeyer német erőszakutató szociológus a mai világ csökkenő szolidaritásának folyamatát levezeti egészen a kíméletlenségig. „Minél több szabadság, annál kevesebb egyenlőség; minél kevesebb egyenlőség, annál több versengés, s ezért annál kevesebb szolidaritás; minél kevesebb szolidaritás, annál nagyobb elmagányosodás; minél nagyobb elmagányosodás, annál kevesebb társadalmi kapcsolódás; minél kevesebb társadalmi kapcsolódás, annál több kíméletlen önérvényesítés.” (HEITMEYER 2014, 134. o.)

Az éberség második példázata: A szolgák

A keresztény hit mindannak a felvállalását is jelenti, ami már megtörtént Isten által Krisztusban, ami szeretet által fordul át a jelenbe, s így megújulva az eljövendő reményévé válik. A hit szolidaritást is jelent az isteni üdvörtörténettel. Olyan szolidaritást, amely felvállalja a „már igent”, azt, ami már megtörtént Isten akarata és cselekedetei által, és felvállalja az ezekből fakadó cselekvést a még nem irányába. Jézusban az ígéretek beteljesültek, de új ígéretek is születtek. Ígéri Jézus, hogy akiket szolgálatra rendelt mások irányába, és idejében cselekedtek is, azokat megjutalmazza.

Érthetjük ezt általában is a közösség tagjainak egymás irányában tanúsított szolidaritására is. Beleértve ebbe azt is, hogy egy közösség min-

den tagja fontos feladattal és értékkel bír egy- más irányában. Bonhoeffer írja: „Az egész közösség sínyli meg, ha vannak olyan tagjai, akik tétlenül maradnak. Ezért úgy jó, ha mindenkinek van megszabott feladata, hogy a kétség óráiban se érezze magát haszontalannak és fölöslegesnek. A keresztény közösségnek mindenképpen tudnia kell, hogy nemcsak a gyöngéknek van szükségük az erősekre: az erősek sem lehetnek el a gyöngék nélkül.” (BONHOEFFER 2021, 53. o.)

További javaslatok az istentisztelethez

Imádság

Urunk, Krisztusunk, köszönöm a bizonyosságot, hogy te újra eljössz. Ne engedd, hogy addig is elmerüljek munkámban, gondomban vagy örömömben. Segíts ébernek és figyelmesnek lennem, hogy felismerjem a fenyegető veszélyeket, kísértéseket. Vigyázz szívemre, hogy amint elkezd tőled távolodni, riadtan meneküljek a bűntől. Támogass abban, hogy értelmes életet élve szolgálattal várjak rád, s így áldással legyek másoknak. Míg tart kegyelmi időm, naponta ajándékozz meg Lelked meglelevenítő és megszentelő jelenlétével, hogy hűséges sáfára lehessen mindannak, amit rám bízál. Adj erőt, hozzád való hűséget, hogy okosan lehessen irgalmas szolgád a te dicsőségedre. Ámen.

Illusztrációk

VERS

Joseph Weinheber: *A jövődő emberhez* (részlet)

Szabad-e beszélnem arról, aki jön? De hogyan hívhatom titkolt nevén? Én, ember az emberek között, esendő, mindig a szakadék szélén, egyedül, védtelenül a világ zűrzavara előtt, mely feketén tör belém,

mint rablóhorda az elhagyott házba?
Szabad-e szólnia annak, aki megtorpan,
aki még keres? És aki téved, odaállhat-e
Isten helyére, hogy így szóljon: Ezt akarom?

TÖRTÉNET

A jó istentagadás

Nincs az embernek egyetlen olyan tulajdonsága vagy képessége sem, amelynek ne lenne rendeltetése – mondta Móse Löb rabbi. – Még a legalantasabb és leggonoszabb tulajdonságokkal is lehet Istent szolgálni. Ilyen a fennhéjázás is, amelynek magasabb megfelelője az a bátorság, hogy Isten útján járunk. De vajon az istentagadás mivére van a világon? Ennek emelkedett megfelelője az irgalmas tett. Mert ha valaki hozzád jön, és a segítségedet kéri, akkor nem azt fogod jámborran tanácsolni, hogy „Bízzál Istenben és fordulj szükségedben őhozza”, hanem te magad cseleksz, mintha nem lenne Isten, hanem az egész világon csak egyvalaki segíthetne ennek az embernek: te magad.

Martin Buber (1878–1965)

izraeli-osztrák vallásfilozófus (1995, 27. o.)

Érjük be azzal, amink van

Nem lehetünk mindannyian Nelson Mandelák és Martin Luther Kingek, őket egy világ választja el tőlünk. Egyszer részt vettem egy kutatásban egyik idősek otthonában, és máig emlékszem egy jelenetre: két idős lakó átvette a napi ágyneműhajtogatást az ápolóktól. A két asszony nagy figyelemmel, buzgón és öntudattal végezte a munkát. Mivel az otthon lakói voltak, kevés alkalmuk nyílt segíteni, itt viszont most végre lehetőséget kaptak, hogy viszonzózzák és megkönnyítsék gondozóik munkáját, akik oly sokat tettek értük. Az ágynemű hajtogatása önmagában nem bonyolult feladat, és meg sem közelíti Mandela teljesítményét. Az adott körülmények között viszont töké-

letes lehetőség volt, hogy az idősek kielégíthessék szükségletüket a segítségnyújtásra. Azzal, hogy fontossá tették magukat a gondozók számára, saját életük teljességét erősítették.

Frank Martela (1981–) filozófus (2021, 144. o.)

Felhasznált irodalom

- BOGÁR János 2013. Az egyházi évkör kialakulása és hatása az igehirdetésre. Különös tekintettel a református keresztyén egyház istentiszteletére. In: Bódi Tamás (szerk.): *Himnológia és liturgika szöveggyűjtemény*. Budapest. Web: https://egyhazzene.reformatus.hu/data/attachments/2022/06/26/220627/Lit-himn_jegyzet_2013-07-05.pdf.
- BONHOEFFER, Dietrich 2021. *Közösségben*. Ford. Boros Attila. Harmat Kiadó – Luther Kiadó, Budapest.
- BUBER, Martin 1995. *Haszid történetek*. Ford. Rácz Péter. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest.
- HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszéke, Budapest.
- HEITMEYER, Wilhelm 1994. Das Desintegrationstheorem. Ein Erklärungsansatz zu fremdenfeindlich motivierter, rechtsextremistischer Gewalt und zur Lähmung gesellschaftlicher Institutionen. In: uő (szerk.): *Das Gewalt-Dilemma*. Suhrkamp, Frankfurt am Main. 29–69. o.
- HANS, Joas 2014. *A hit választása. Milyen jövője lehet a keresztyénységnek?* Ford. Görföl Tibor. Vigilia Kiadó, Budapest.
- KÜNG, Hans 1994. *Das Christentum. Wesen und Geschichte*. Piper Verlag, München.
- MARTELA, Frank 2021. *Az élet csodaszép*. Ford. Merényi Ágnes. Corvina Kiadó, Budapest.
- MOLTMANN, Jürgen 2005. *Minden végben kezdet rejtezik*. Ford. Gromon András. Bencés Kiadó, Panonhalma.
- PAP Ferenc 2014. Az egyházi év fogalma és értelmezése. *Porta Speciosa*, 3. évf. 37–50. o.
- WESTERMANN, Claus – GLOEGE, Gerhard 1997. *A Biblia titkai. Bevezetés a Bibliába*. Ford. Tóth Károly. Kálvin Kiadó, Budapest.

■ DECMANN TIBOR